

ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific papers

Vol. 16.2

DOI: 10.18575/ijkm.v16i2.1857

Global Impact and Quality Factor 1.023
<http://globalimpactfactor.com/ijkm-international-journal/>

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

INSTITUTE OF KNOWLEDGE MANAGEMENT

SKOPJE, MACEDONIA

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 16.2

EDITORIAL BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Predrag Trajković PhD, Jove Kekenovski PhD, Svetlana Trajković PhD, Zivota Radosavljević PhD, Margarita Koleva PhD, Mile Matijević PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Aleksandar Nikolovski PhD, Marija Knezević PhD, Irina Singaveskaya PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Oliver Dimitrijević PhD, Nedzat Koraljić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Lisen Bashkurti PhD, Tome Naumov PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

For editor

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE

International Journal Scientific Papers Vol. 16.2

ISSN 1857-923X

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

SCIENTIFIC COMMITTEE

President: Academician Prof. Vlado Kambovski, PhD

- Prof. Robert Dimitrovski PhD, Vice – Rector, Dean, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
- Prof. Aleksandar Nikolovski PhD, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Ivan Marchevski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjaska Banja (Serbia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
- Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
- Prof. Dimitar Radev PhD, Rector of University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshev” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Dean, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)

Twelfth International Scientific Conference
 KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjaska Banja, Serbia

- Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sofronije Miladinovski, PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
- Prof. Margarita Koleva, PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
- Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
- Prof. Margarita Bogdanova, PhD, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Ilija Nasov PhD, Research and Development center PLASMA, Skopje (Macedonia)
- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Sreten Miladinovski, PhD, Dean, Faculty of Law, MIT University (Skopje)
- Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Vladimir Lazarov PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Mitko Kotovchevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Tosko Krstev PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Antoanela Hristova PhD, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
- Prof. Azra Adajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Nenad Taneski, PhD, Military Academy "Mihailo Apostolski", Skopje (Macedonia)
- Prof. Aleksandar Korabiev, PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Doc. Igor Stubej, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Karl Schopf, PhD, Akademie für wissenschaftliche forschung und studium, Wien (Austria)
- Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
- Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
- Prof. Petar Kolev PhD, "Todor Kableshkov" University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolay Georgiev PhD, "Todor Kableshkov" University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Valentina Staneva PhD, "Todor Kableshkov" University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Zoja Katru PhD, Prorektor, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Mustafa Kacar PhD, Euro College, Istanbul (Turkey)
- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Zlatko Pejkov, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
- Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolver Hampton, (United Kingdom)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity , Sofia (Bulgaria)
- Prof. Lisent Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (MNE)
- Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
- Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
- Prof. Nedjad Korajlic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Svetlana Trajkovic PhD, High School of applied professional studies, Vranje (Serbia)

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

- Prof. Nevenka Tatkovic, PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University "Goce Delchev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Mahmut Chelik, PhD, Faculty of Philology, University "Goce Delchev", Shtip (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Rumen Stefanov, PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Marija Mandaric, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Erzika Antic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies "Hipokrat", Bujanovac (Serbia)
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University "Vasil Levski", Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
- Prof. Saad Motahhir PhD, High School of Technology, Fez (Morocco)
- Doc. Ana Dzumalieva PhD, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

ORGANIZING COMMITTEE

- Robert Dimitrovski PhD, Faculty of Management, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Venelin Terziev PhD, University of Rousse (Bulgaria)
- Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade (Serbia)
- Snežana Milićević PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjačka Banja (Serbia)
- Evdokia Petkova, South West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Marios Miltiadou, PhD, Aristotle University of Thessaloniki (Greece)
- Azra Adjajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
- Branko Boskovic PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Bulgaria)
- Ana Dzumalieva PhD, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad (Bulgaria)
- Georgi Georgiev PhD, National Military University "Vasil Levski", Veliko Trnovo (Bulgaria)
- Isa Spahiu PhD, International Balkan University (Macedonia)
- Violeta Dimova, PhD, University "Goce Delcev", Stip (Macedonia)
- Mirjana Borota – Popovska, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
- Izet Zeqiri, PhD, South East European University, Tetovo (Skopje)
- Ekaterina Arabska, PhD, Vasil Levski National Military University, Veliko Tarnovo (Bulgaria)
- Nebojsa Cvetanovski, PhD, MIT University, Skopje (Macedonia)
- Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
- Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)

Twelfth International Scientific Conference
 KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
 31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

Manol Manolov.....	787
COMMUNITY CENTERS – FACTOR FOR THE PRESERVATION OF BULGARIAN CULTURE AND TRADITIONS AND THEIR ROLE IN THE DEVELOPMENT OF THE CULTURAL AND CREATIVE SECTOR.....	795
Plamen Stoyanov.....	795
STATUS OF PERSONS WITH DISABILITIES IN THE REPUBLIC OF SERBIA WITH SPECIAL REFERENCE TO THEIR EMPLOYMENT.....	801
Radomir Arsić, Ph.D.....	801
THE SEMANTICS OF THE VERB <i>FORGET</i> AND ITS SYNTACTIC PROJECTIONS.....	809
Violeta Nikolovska, Ph.D.....	809
KNOWLEDGE, EXPERIENCE - CHALLENGE FOR INTERCULTURAL COMMUNICATION, INVESTMENT IN THE FUTURE.....	817
(Macedonian language with elements of the national culture, for first and second grade of the authors Jovan Radeski, Jadranka Klisarova and Blaga Paneva - linguistic aspects).....	817
Jadranka Klisarova.....	817
Blaga Paneva, MA.....	817
PARAMETERS OF THE COMMUNICATIVE COMPETENCE IN BULGARIAN LANGUAGE LEARNING FOR FOREIGN STUDENTS FOR ONE SCHOOL YEAR.....	823
Margarita Dimitrova, Ph.D.....	823
Vasil Dimitrov.....	823
IDIOMS WITH NAMES OF ANIMALS IN MONTENEGRIN AND ENGLISH LANGUAGE: CONTRASTIVE ANALYSIS.....	829
Radmila Radonjić MA.....	829
POLYSEMY AND HOMONYMY OF THE APOSTROPHE.....	839
Miroslava Tsvetkova, Ph.D.....	839
DRAMAS MARATHON OF DUŠAN KOVAČEVIĆ.....	845
Almedina Čengić, Ph.D.....	845
THE STORY OF STORY IN MODERN TURKISH LITERATURE IN MACEDONIA.....	849
Mahmut Çelik, Ph.D.....	849
Zeki Gürel, Ph.D.....	849
CONTEMPORARY TURKISH LITERATURE IN MACEDONIA.....	855
Mahmut Çelik, Ph.D.....	855
Imer Yusufi M.Sc.....	855
BEING A POETESS IN THE ORIENTAL-TURKISH CULTURE.....	859
Mahmut Çelik, Ph.D.....	859
Fatime Liman.....	859
THEMATIC ANALYSIS IN THE WORKS OF YUNUS EMRE.....	863
Mahmut Çelik, Ph.D.....	863
Ivana Koteva.....	863
THE TURKISH SUFFIX -un/-ün /-ü /-ü /-ü (-ci, -ci, -cu, -cū, -ç, -ç, -ç, -çü).....	867
IN MACEDONIAN SURNAMES.....	867
Marija Leontik, Ph.D.....	867
THE METAPHOR OF SILENCE AND THE MADNESS OF THE MACEDONIAN LITERARY WOMAN.....	873
Tatjana Srceva-Pavlovska, Ph.D.....	873
TEACHING CULTURE IN ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES.....	879

THE TURKISH SUFFIX -ци/-чи /-CI/ (-ci, -ci, -cu, -cū, -çı, -çi, -çu, -çü) IN MACEDONIAN SURNAMES

Marija Leontik, Ph.D.

Goce Delcev University-Stip, Republic of Macedonia marija.leontik@ugd.edu.mk

Abstract: Turkish elements have infiltrated into the Macedonian language as a result of specific historical and cultural processes. Turkish elements have infiltrated in Macedonian surnames too. Personal surnames are a very important part of our identity and they had developed over a long period in the past. This study focusses on the Macedonian surnames that include the Turkish suffix -ци/-чи.

Key words: surnames, Turkish suffix -ци/-чи /-CI/.

ТУРСКИОТ СУФИКС -ци/-чи /-CI/ (-ci, -ci, -cu, -cū, -çı, -çi, -çu, -çü) ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА

проф. д-р Марија Леонтиќ

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија, marija.leontik@ugd.edu.mk

Апстракт: Турските елементи се инфилтрирале во македонскиот јазик како резултат на специфични историски и културни процеси. Турските елементи се инфилтрирале и во македонските презимиња. Оваа студија ги опфаќа македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ци/-чи. Презимињата се многу важен дел од нашата идентификација и тие се развивале долго време во минатото.

Клучни зборови: македонски презимиња, турскиот суфикс -ци/-чи /-CI/.

1. Вовед

Презимињата кај Македонците се јавуваат со презименски суфикс во 19 в., а во 20 в. по Втората светска војна со закон се стандардизираат. Во минатото, покрај личното име, се користеле дополнителни определби што означуваат име на татко, име на сопруг, прекар, занимање, сталешки статус, место на потекло или на живеење, етничка припадност и сл. Со текот на времето овие определби добиле презименски суфикс и преминале во презиме. Денес во основата на македонските презимиња има лично име (пр. Стојановски < л.и. Стојан) или прекар (Анџиев < прек. Анџи/-ја). Голем дел од прекарите содржат турски елементи меѓу кои и турскиот суфикс -ци/-чи /-CI/.

Суфиксот -ци/-чи /-CI/ е стар турски суфикс што и во минатото и денес во турскиот јазик покажува голема продуктивност при градење на именки. Овој суфикс во турскиот јазик главно означува лице што се занимава со нешто или лице кое се карактеризира со нешто.

На почетокот, во отсуство на нормиран македонски јазик, турскиот суфикс -ци/-чи во македонскиот јазик и во македонските презимиња навлегувал со изворните варијанти стихично и спонтано заедно со турските лексички заемки и се перцепирани како една целина (пр. кираци, сапунџи). Но како овие лексеми станувале омилен и си го утврдувале своето место во лексичкиот фонд на македонскиот јазик, така доживувале и своја адаптација. Изворните варијанти -ци/-чи во македонскиот јазик се адаптирале со поврзување со адаптациониот суфикс -ја при што се создале хибридни полиморфни суфикси -џија/-чија.

Суфиксот -ци/-чи во македонскиот јазик исто така означува пред сè лице кое е вршител на дејство (пр. гајџија, килимџија) и лице со изразени карактеристики (пр. беџија, готованџија). Овие лексички заемки со своите разновидни форми и значења влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс -ци/-чи.

Патот на осамостојувањето на суфиксот -ци/-чи од лексичките заемки, не бил ниту лесен ниту

едноставен, но по осамостојувањето почнал да се додава на зборови во македонскиот јазик што се од изворно потекло (пр. водоводџија, ловџија, готованџија) и на зборови од интернационално потекло (компјутерџија, моторџија).

Осамостојувањето на суфиксот *-џи/-чи* се забележува и со негово додавање на зборови од турско потекло по пат на аналогичност (пр. алтанџија, ашикџија, зиџанџија, калемџија, кафеџија, мариџетџија).

Присуството на лексемите со суфиксот *-џи/-чи* во македонскиот јазик по спонтан пат се одразиле и нашле свое место во македонските презимиња (пр. Алвациев, Бавчанџински, Бозџиски, Гаџдаџиева, Демирџиски, Казанџиска).

2. Турскиот суфикс *-џи/-чи* /-џи/ (-џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи) во прекарите коишто се наоѓаат во основата на македонските презимиња

Бидејќи во македонскиот јазик се навлезени многу турцизми со суфиксот *-џи/-чи*, реално е да се очекува нивно присуство и во македонските презимиња. Нивното влијание на личните имиња е многу слабо, но затоа пак нивното присуство кај презимињата е големо. Ова се должи на тоа што во периодот на навлегувањето и утврдувањето на турцизмите во македонскиот јазик, презимињата не биле утврдена категорија во Македонија. Луѓето обично се препознавале со фамилијарни имиња и прекари од коишто еден дел прераснале во презимиња. Ако се земе предвид дека најголема база на македонските презимиња претставуваат прекарите, меѓу кои и оние коишто означуваат дејност навлезени во османлискиот период, тогаш неминовно се соочуваме со турскиот суфикс *-џи/-чи* во македонските презимиња. Прекарите со турскиот суфикс *-џи/-чи* коишто се наоѓаат во основата на македонските презимиња примарно означуваат лице кое е вршител на дејство (пр. Бурекџиски), а секундарно лице со изразени карактеристики (пр. Кавгаџиски).

Во македонскиот патронимски фонд, турскиот суфикс *-џи/-чи* се сретнува најмногу во рамките на лексичките заемки, а потоа во примери каде што се осамостојува со негово додавање на зборови од македонскиот и турскиот јазик. Лексичките заемки со турскиот суфикс *-џи/-чи* кои биле поврзани со стариот начин на живот и работа кои по природен пат излегуваат од употреба во секојдневниот говор поради осовременувањето во сите сегменти од животот, останале во јазичната меморија и придонеле да се сочува местото на суфиксот *-џи/-чи* благодарение и на нивното присуство во македонските презимиња.

3. Турски лексички заемки образувани со суфиксот *-џи/-чи* /-џи/ (-џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи, -џи) во македонските презимиња

Турските лексички заемки образувани со суфиксот *-џи/-чи* во македонската патронимија кои влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс *-џи/-чи* во македонскиот јазик се речиси сите турцизми. Овие турцизми всушност се прекари во основата на презимињата и најчесто изразуваат лице кое е вршител на разновидни дејности, занимања, занаети (пр. Абациев, Алвациев, Амбарџиев, Анџиев, Арабаџиев, Ахџиев, Бавчанџиев, Балџиев, Барутџиев) и лица со изразени карактеристики и склоности (пр. Дубараџиева, Кавгаџиски, Лафџиски, Тавџиџоски). Оваа состојба може да се согледа од следниве презимиња кај Македонците: **Абаџи**, Абациев, Абациева, Абацијева, Абациоски < *прек.* Абаци/-ја < *тур. им.* abacı; **Алвациев**, Алвациџоски, Алвациоска < *прек.* Алваци/-ја < *тур. им.* helvacı; **Амбарџиев** < *прек.* Амбарџи/-ја < *тур. им.* ambarcı; **Анџиев**, Анџиевски, Хандџиски, Хандџиски, Ханџика, Ханџиска, Ханџиски < *прек.* Анџи/-ја < *тур. им.* hancı; **Арабаџиев**, Арабаџиева, Арабаџиџев, Арабаџиска, Рабаџиев, Рабаџиева, Рабаџиевска, Рабаџиевски, Рабаџиџски, Рабаџиџоски, Рабаџиска, Рабаџиски < *прек.* Арабаџи/-ја < *тур. им.* ağacı; **Ахџиев**, Ахџиска < *прек.* Ахџи/-ја < *тур. им.* ağıcı; **Бавчанџиев**, Бавчанџиева, Бавчанџиџоски, Бавчанџински, Бафчанџиев, Бахчеванџиев, Бефчанџиев < *прек.* Бавчанџи/-ја < *тур. им.* bahçesi; **Бакарџиев**, Бакарџиева < *прек.* Бакарџи/-ја < *тур. им.* bakıcı; **Балџиев**, Балџиева, Болџиев < *прек.* Балџи/-ја (пчелар) < *тур. им.* balcı; **Барутџиев**, Барутџиева, Барутџиски < *прек.* Барутџи/-ја < *тур. им.* barutçu; **Басмаџиев** < *прек.* Басмаџи/-ја < *тур. им.* basmacı; **Башџиева** < *прек.* Башџи/-ја (1. збирач на преостанато класје или овошје 2. продавач на глави од добиток) < *тур. им.* 1. başakçı 2. başçı; **Бичџаџиоски** < *прек.* Бичџаџи/-ја < *тур. им.* biçici; **Бозџиев**, Бозџиџев, Бозџиски < *прек.* Бозџи/-ја < *тур. им.* bozacı; **Боџаџи**, Боџаџиев, Боџаџиева, Боџаџиевска, Боџаџиевски, Боџаџиеска, Боџаџиески, Боџаџиов, Боџаџиовски, Боџаџиоски, Боџаџиска, Боџаџиски, Боџиџиевски < *прек.* Боџаџи/-ја < *тур. им.* boyası; **Бостанџиев** < *прек.* Бостанџија < *тур. им.* bostancı; **Булџурџиев** < *прек.* Булџурџи/-ја (произведувач и продавач на пченица) <

тур. им. bulgurcu; **Бурекчи** < *прек.* Бурекчи/-ја < *тур. им.* börekçi; **Вершина** < *прек.* Верши/-ја (давател) < *тур. им.* verici; **Гајдачиев**, Гајдачиева < *прек.* Гајдаџи/-ја < *тур. им.* gaydacı; **Демирчиев**, Демирчиски, Димирчиев, Демарчиев, Демарчиева, Демерчиев < *прек.* Демирчи/-ја (железар) < *тур. им.* demirci; **Дерменчиев**, Дерменчиева, Дерменциова, Дермендиски, Дермеchieва, Дермелчиев < *прек.* Дерменчи/-ја (воденичар) < *тур. им.* değirmenci; **Доганчиска**, Доганчиски, Дуганчиева < *прек.* Доганчи/-ја (соколар) < *тур. им.* doğançı; **Дограмачиев**, Дограмачиева < *прек.* Дограмаџи/-ја (столар) < *тур. им.* doğramacı; **Дубарачиева**, Дубарчиев, Дубарчиска, Дубарчиски, Добарчиев, Добарчиева, Добрцовски < *прек.* Дубараџи (плеткар) < *тур. им.* dubacı; **Ѓемичиев** < *прек.* Ѓемиџи/-ја (коробар, бродар) < *тур. им.* gemici; **Јазанчиев**, Јазадиев, Јазадиева, Јазадиевски, Јозанчиски < *прек.* Јазаџи/-ја (писар) < *тур. им.* yazıcı; **Јорганджиевски**, Јорганџиевски, Органджиев, Органджиева, Органдџиев, Органдџиски < *прек.* Јорганџи/-ја < *тур. им.* yorgancı; **Кавгаџиски** < *прек.* Кавгаџи/-ја < *тур. им.* kavgacı; **Казанчиева**, Казанџиевски, Казанџиев, Казанџиоски, Казанџиска, Казанџиски < *прек.* Казанџи/-ја < *тур. им.* kazancı; **Калаџии**, Калаџиев, Калаџиева, Калаџиевска, Калаџиевски, Калаџијеvски, Калаџијески, Калаџиовски, Калаџиоски, Калаџиска, Калаџиски, Келаџиски, Калаџиев, Калаџиевски, Калаџијески, Калаџијовски, Калаџиовски, Калаџиска, Калаџиски < *прек.* Калаџи/-ја < *тур. им.* kalauci; **Калапакџијан** < *прек.* Калапакџи/-ја (шапкаp) < *тур. им.* kalpakçı; **Каљунџиевски**, Каљунџиовски < *прек.* Каљунџи/-ја (морнар) < *тур. им.* kalyoncu; **Кантарџи**, Кантарџиев, Кантарџиева, Кантарџиева, Кантарџиоски, Кантарџиска, Кантарџиски < *прек.* Кантарџи/-ја (изработувач или продавач на кантари) < *тур. им.* kantarcı; **Катарџиев**, Катарџијев < *прек.* Катарџи/-ја (лице кое со мулиња пренесува товар) < *тур. им.* katırcı; **Катранџиев**, Катранџиева, Катранџиски < *прек.* Катранџи/-ја < *тур. им.* katrancı; **Кафеџиев**, Кафеџиоски, Кафеџиска, Кафеџиски, Кафенџија, Кавеџиоски < *прек.* Кафеџи/-ја < *тур. им.* kahveci; **Кафтанджиев**, Кафтанджиева < *прек.* Кафтандџи/-ја < *тур. им.* kaftancı; **Керамитџиев**, Керамитџиевски, Керамитџиевски, Керамитџиев, Керамитџиева, Керамитџиева, Керамитџиева, Керимитџиев, Керимџиев, Керимџиева, Кирамитџиев, Кирмичиски, Кирмиџиевски < *прек.* Керамитџи/-ја < *тур. им.* кігемітчі; **Киращев**, Кираџиева, Кираџиевски, Кираџиска, Кираџиски, Кириџиев, Кириџиевски, Киранџиев, Киранџиева, Киранџиски < *прек.* Кираџи/-ја < *тур. им.* kıracı; **Курџиев**, Курџиев, Курџиевски, Курџиевски, Курџијев, Курџински, Курџиовска, Курџиоски, Курџиска, Курџиски, Кјурџиев, Кјурџиева, Курџиев, Чурџиоска, Чурџиоски < *прек.* Курџи/-ја < *тур. им.* kürkçü; **Колџиска** < *прек.* Колџи/-ја (чувар) < *тур. им.* kolcu; **Кувенџиев**, Кувенџиовски, Кувенџиски, Кујумџиев, Кујумџиева, Кујунџиев, Кујунџиева, Кујунџиевски, Кујунџијев, Кујунџиов, Кујунџиска, Кујунџиски, Кујунџич, Куменџиевски, Куменџијевски < *прек.* Кујунџи/-ја < *тур. им.* kuymucu; **Кундуџиев** < *прек.* Кундуџија < *тур. им.* kunduracı; **Лафџиски** < *прек.* Лафџи/-ја < *тур. прид.* lâfçı; **Маканаџиев**, Макенаџиев, Макенаџиева, Макенаџијев < *прек.* Макенаџи/-ја (машинист) < *тур. им.* makinesi; **Макасџиев** < *прек.* Макасџи/-ја (изработувач на ножици) < *тур. им.* makasçı; **Мејанджиева**, Механдџиев, Механдџиски < *прек.* Мејандџи/-ја < *тур. им.* meyhanesi; меандџија; **Мумиџиев**, Мумџиев < *прек.* Мумџи/-ја (свеќар) < *тур. им.* mumcu; **Нишанджиева**, Нишандџиевски, Нишандџиски < *прек.* Нишандџи/-ја (стрелец) < *тур. им.* nişancı; **Пазариџиевски** < *прек.* Пазарџи/-ја < *тур. им.* pazarcı; **Пајтонџиев**, Пајтонџиева, Пајтонџиски < *прек.* Пајтонџи/-ја < *тур. им.* pahtoncı; **Папуџиев**, Папуџијев, Папуџиски, Папуџиев, Папуџиева, Папуџиска < *прек.* Папукџи/-ја < *тур. им.* rabıccı; **Пачаџиев** < *прек.* Пачаџи/-ја < *тур. им.* paçası; **Пештемалџија** < *прек.* Пештемалџија (изработувач или продавач на пешкири) < *тур. им.* peştimalcı; **Погаџаџиев** < *прек.* Погаџаџи/-ја < *тур. им.* poğaçası; **Ракиџиев**, Ракиџиева, Ракиџијев, Ракиџиовски < *прек.* Ракиџи/-ја < *тур. им.* rakıcı; **Салџиев**, Салџиевски < *прек.* Салџи/-ја (скелеџија) < *тур. им.* salcı; **Самарџи**, Самарџиев, Самарџиева, Самарџиевски, Самарџиески, Самарџијев, Самарџијески, Самарџијоски, Самарџијски, Самарџиов, Самарџиовски, Самарџиоска, Самарџиоски, Самарџиска, Самарџиски < *прек.* Самарџи/-ја < *тур. им.* semerci; **Сапонџиски**, Сапунџиева, Сапунџиев, Сапунџиева, Сапунџиески, Сапунџија, Сапунџиовски, Сапунџиоски < *прек.* Сапунџи/-ја < *тур. им.* sabuncu; **Силиџиоски** < *прек.* Силиџија (лице кое струга, полира подови) < *тур. им.* silici; **Симиџиоски**, Симитџиев, Симитџиева, Симитџиеска, Симитџиевски, Симичиев, Симиџиев, Симиџиевски, Симиџиовски < *прек.* Симитџија < *тур. им.* simitci; **Солџиев** < *прек.* Солџи/-ја (левичар) < *тур. им.* solcu; **Сурлаџиоска**, Сурлаџиоски < *прек.* Сурлаџи/-ја (зурлаџија) < *тур. им.* zurnacı; **Тавџиџоски**, Тавџиџовски, Тавџиџоска, Тавџиџоски < *прек.* Тавџи/-ја (измамник) < *тур. им.* tavcı; **Телеграфџиски**, Телеграфџиски < *прек.* Телеграфџија < *тур. им.* telgrafçı; **Тенекеџиев**, Тенекеџиева, Тениџиџиев < *прек.* Тенекеџија (лимар) < *тур. им.* tepkesi; **Топџиевски**, Топџиевски, Топџиовски, Топџиоски < *прек.* Топџија (артилерист) < *тур. им.* topçu; **Тутунџиев**, ; Тутунџијев, Тутунџијески, Тутунџиџоски, Тутунџиоски, Тутунџиски < *прек.* Тутунџија < *тур. им.* tütünçü; **Туфекџиев**, Туфекџиева, Туфекџијев, Туфекџиоски, Туфекџиев, Туфекџиева, Туфекџијев < *прек.* Туфекџија (пушкаp) < *тур. им.* tüfekçi; **Ќумуџиев**, Ќумуџиска < *прек.* Ќумуџи/-ја < *тур. им.* kömürçü; **Ујуниџиев** < *прек.* Ујуниџи/-ја (играч) < *тур. им.* oyuncu; **Фурнаџиска**, Фурна

Чифчија < тур. им. çiftçi; **Чорбацки** < прек. Чорбација < тур. им. çorbacı; **Џеваерци** < прек. Џеваерци/-ја (јувелир) < тур. им. cevahirçi; **Шекерчиев**, Шекерчиева, Шекерчи, Шекерчиев (произведувач или продавач на шекерни производи) < прек. Шекерчи/-ја < тур. им. şekerçi.

4. Осамостојување на суфиксот -ци/-чи /-ЦИ/ (-си, -си, -су, -сү, -си, -си, -су, -сү) од лексичките заеми во македонските презимиња со негово додавање на зборови во македонскиот јазик

Во прекарите коишто претставуваат основа на македонските презимиња освен што имаме турцизми коишто влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс -ци/-чи, имаме и одреден број примери каде што суфиксот -ци/-чи успеал да се осамостои со негово додавање на зборови во македонскиот јазик. И овие лексеми во кои согледуваме осамостојување на турскиот суфикс -ци/-чи и негово додавање на македонски зборови по пат на аналогија означуваат лица кои се вршители на одредена дејност (пр. Папукчиев, Попчиоски, Тапанчиева, Топкачиев) и лица со различни карактеристики и склоности (пр. Големчиоска, Картацијевски, Пантациев). Такви се лексемите во рамките на следниве презимиња кај Македонците: **Банциова** < прек. Банци/-ја (лице кое има бања) < им. бањ(а) + анал. суф. -ци; **Валтирчиев** < прек. Валтирчи/-ја (лице кое прави валтер, малтер) < им. валтир + анал. суф. -ци; **Вампирчиев** < прек. Вампирчија (лице кое гони вампири) < им. вампир + анал. суф. -ци; **Варчиоски** < прек. Варчија < им. вар + анал. суф. -ци; **Гаециев** < прек. Гаеци/-ја (лице кое работи на гаета, кораб) < им. гаета + анал. суф. -ци; **Големчиоска**, **Големчиоска**, Големчиоски < прек. Големчија (голем, наден човек) < прид. голем + анал. суф. -ци; **Картацијевски** < прек. Картаци/-ја (лице кое игра карти) < им. карта + анал. суф. -ци; **Кутурчиоски** < прек. Кутурчија (лице кое изработува кутур, прозрачно платно) < им. кутур + анал. суф. -ци; **Лулеција**, Лулециев < прек. Лулеција (лице кое изработува или продава лулиња) < им. луле + анал. суф. -чија/-ци; **Масларчиоски** < прек. Масларчија < им. маслар + анал. суф. -ци; **Менкачиев**, Менкачиева, Менкачија < прек. Менкачи/-ја < им. менка (размена) + анал. суф. -ци/-чија; **Пантациев** < прек. Пантаци/-ја (картарош) < им. панта (карти за играње) + анал. суф. -ци; **Папукчиев**, Папукчиска, Папукчиски < прек. Папукчи/-ја < им. папук + анал. суф. -чи; **Попчиоски** < прек. Попчи/-ја < им. поп + анал. суф. -чи; **Рабушчиски** < прек. Рабушчи/-ја (лице кое бележи сметки на рабуш) < им. рабуш (гранка на која со рецки се бележеле сметки) + анал. суф. -чи; **Тапанчиева**, Тапанчиевски, Тапанчиевски < прек. Тапанчија (тапанар) < им. тапан + анал. суф. -ци; **Тарунчиоски**, Тарунчиоски < прек. Тарунчија (лице кое прави таруни) < им. таруна (тркалеста штица на која се меси леб) + анал. суф. -ци; **Топкачиев** < прек. Топкачија (фудбалер) < им. топка + анал. суф. -ци и др.

5. Осамостојување на суфиксот -ци/-чи /-ЦИ/ (-си, -си, -су, -сү, -си, -си, -су, -сү) од лексичките заеми во македонските презимиња со негово додавање на турцизми

Во македонските презимиња освен што имаме лексеми каде што суфиксот -ци/-чи успеал да се осамостои со негово додавање на зборови во македонскиот јазик, имаме и примери на осамостојување на истиот суфикс со додавање на зборови од турско потекло. Овие лексеми во кои согледуваме осамостојување на турскиот суфикс -ци/-чи и негово додавање на зборови од турско потекло по пат на аналогија означуваат лица кои работат одредена дејност (пр. Алтанчиев, Бавчанчиев, Гајтанчиева, Калемчиев, Пиперчиев) и лица со различни карактеристики и склоности (пр. Даланчиев, Зарапчиев, Каланчиев, Каранчиев, Џилвичиев). Ова може да се согледа во следниве презимиња кај Македонците: **Алтанчиев**, Алтнчиев < прек. Алтанци/-ја (златар) < тур. им. altın: злато + анал. суф. -ци; **Аспарчиев** < прек. Аспарчи/-ја (собирач или продавач на див шафран) < тур. им. asprig: див шафран + анал. суф. -ци; **Астарчиев**, Астарчиева < прек. Астарчи/-ја (произведувач или продавач на постави) < тур. им. astar: постава + анал. суф. -ци; **Бавчанчиев**, Бавчанчиева, Бавчанчијовски, Бавчанчински, Бафчанчиев, Бефчанчиев, Бахчеванчиев < прек. Бавчанци/-ја (градинар) < тур. им. bahçesi, bahçıvan: градинар + анал. суф. -ци; **Батанчиев**, Батанчиева, Батанчиовски, Батанчиоска, Ботанчиовски < прек. Батанци/-ја (произведувач или продавач на кебиња) < тур. им. battan(ıye): кебе + анал. суф. -ци; **Ваперчиев** < прек. Ваперчи/-ја (сопственик на параброд) < тур. им. varur: параброд + анал. суф. -ци; **Гајтанчиева** < прек. Гајтанци/-ја (изработувач или продавач на гајтани) < тур. им. kaytan: гајтан + анал. суф. -ци; **Далакчиев** < прек. Далакчи/-ја (1. лице кое прави саке 2. лице кое се лекува од болеста далак) < тур. им. dalak: 1. саке 2. далак + анал. суф. -чи; **Даланчиев** < прек. Даланчи/-ја (измамник) < тур. им. (yalan) dolan: измама + анал. суф. -ци; **Дебарчиев** < прек. Дебарчија (лице кое изработува бакарни садови) < тур. им. deb(be): бакарен сад со поклопка + суф. -ар + анал. суф. -ци;

Дервенци, Дервенци < *прек.* Дервенци (чувар на клисура) < *тур. им.* d(e)rben(t): клисура + *анал. суф.* -ци; **Дермациев** < *прек.* Дермаци/-ја (лице кое лекува, дава сила и наоѓа спас) < *тур. им.* derma(n): сила, моќ, спас < *анал. суф.* -ци; **Дивичиев** < *прек.* Дивичи/-ја (лице кое изработува дивит, прибор за пишување) < *тур. им.* divi(t) + *анал. суф.* -ци; **Димиџијовски**, Димџијевски, Димџијовска < *прек.* Димиџи/-ја (лице кое прави широки муслимански панталони) < *тур. им.* dimi: басма + *анал. суф.* -ци; **Домувчиев** < *прек.* Домувчи/-ја (свињар) < *тур. им.* domuz: свиња + *анал. суф.* -ци; **Зарапчиев**, Зарапчијев < *прек.* Зарапчи/-ја (лице кое бучно јаде) < *тур. им.* zağr: бучно удирање + *анал. суф.* -чи; **Јајдациев** < *прек.* Јајдаци/-ја (лице кое одгледува пастуви) < *тур. им.* ağı(ğ): пастув + *анал. суф.* -ци; **Кајнакчиев**, Кајнакчиева < *прек.* Кајнакчи/-ја (лице кое отвора извори) < *тур. им.* kaınak: извор + *анал. суф.* -чи; **Каланциев**, Каланциевска, Каланџијевска < *прек.* Каланџи/-ја (дебел, крупен човек) < *тур. прид.* kalın: дебел + *анал. суф.* -ци; **Калемчиев**, Калемчиевски < *прек.* Калемџи/-ја (изработувач на калем, моливи) < *тур. им.* kalem + *анал. суф.* -ци; **Кањунџиовски** < *прек.* Кањунџи/-ја (лице кое спроведува закони) < *тур. им.* kanun: закон + *анал. суф.* -ци; **Каранџиев** < *прек.* Каранџи/-ја (лице кое крши) < *тур. гл. прид.* kırar: кој крши + *анал. суф.* -ци; **Карџиоски** < *прек.* Карџи/-ја (продавач на мраз) < *тур. им.* kar: снег + *анал. суф.* -ци; **Келмечиева** < *прек.* Келмечи/-ја (лице кое подготвува варива) < *тур. им.* helme: сок од варен ориз, пченица и сл. + *анал. суф.* -ци; **Курумџиева** < *прек.* Курумџи/-ја (заштитник) < *тур. им.* korum(a): заштита + *анал. суф.* -ци; **Мандаџиев** < *прек.* Мандаџи/-ја (биволар) < *тур. им.* manda: бивол + *анал. суф.* -ци; **Мутаџиџиева**, Мутаџиџиски, Мутаџиџиев < *прек.* Мутаџиџи (лице кое изработува предмети од козји влакна) < *тур. им.* mutaf: мутаџиџија + *анал. суф.* -џи/-чи; **Пакетџиев** < *прек.* Пакетџи/-ја (лице кое прави пакети) < *тур. им.* paket + *анал. суф.* -чи; **Папурџиоски** < *прек.* Папурџи/-ја (лице кое изработува плуг) < *тур. им.* rarı(ğ): голем плуг + *анал. суф.* -џи; **Пиперџиев** < *прек.* Пиперџи/-ја (лице кое одгледува пиперки) < *тур. им.* biber + *анал. суф.* -џи; **Салтаџиев** < *прек.* Салтаџиџи (лице кое продава салти) < *тур. им.* salta: салта, вид кусо палто + *анал. суф.* -џи; **Стамболџиев**, Стамболџијевски, Стамболџиоски < *прек.* Стамболџиџи (лице кое е родено во Стамбол, Истанбул) < *им.* İstanbul: Стамбол + *анал. суф.* -џи; **Талимџиовски**, Талимџиоски, Талимџоски, Талинџиоски, Талимџијоски < *прек.* Талимџи/-ја (тренер) < *тур. им.* talim: тренирање + *анал. суф.* -џи; **Хамалџиев** < *прек.* Хамалџи/-ја (носач) < *тур. им.* hamal: носач + *анал. суф.* -џи; **Чешмеџиски**, Чешмеџиски, Чешмеџиски, Чешмеџиски < *прек.* Чешмеџиџи (изработувач на чешми) < *тур. им.* çeşme: чешма + *анал. суф.* -џи; **Џилџиџиев**, Џилџиџијевски < *прек.* Џилџиџиџи (лице кое кокетира) < *тур. им.* silve: кокетериџа + *анал. суф.* -џи; **Шарланџиев**, Шарланџиева, Шарланџијев, Шарланџиов < *прек.* Шарланџи/-ја (произведувач на сусамово масло) < *тур. им.* şırla(ğ)a(n): сусамово масло + *анал. суф.* -џи.

6. Заклучок

Во истражувањето направено за турскиот суфикс -џи во македонската патронимиџа, утврдивме 77 турски лексички заемки кои влијаеле на осамостојувањето на турските суфикси од лексичките заемки во македонскиот јазик, 19 осамостојувања на суфиксот -џи/џи од лексичките заемки во македонските презимиња со негово додавање на зборови во македонскиот јазик, 36 осамостојувања на суфиксор -џи/-џи од лексичките заемки во македонската патронимиџа со негово додавање на турцизмите. Од ова може да се заклучи дека 132 прекари коишто се наоѓаат во основата на македонските презимиња го содржат турскиот суфикс -џи/-џи кој примарно означува лице кое е вршител на дејство, а секундарно лице со изразени карактеристики.

Во македонските презимиња се наоѓаат следниве турцизми што го содржат турскиот суфикс -џи/-џи: абациџа (abacı), алџиџа (helvacı), амбарџиџа (ambacı), анџиџа (hancı), араџиџа (arabacı), ахџиџа (ahçı), бавџиџа (bahçeci), баџиџа (bakıcı), балџиџа (balcı), барџиџа (barutçu), басџиџа (basmacı), башџиџа (başakçı), бичџиџа (bıçkıcı), бозџиџа (bozacı), боџиџа (boyacı), бостџиџа (bostancı), булџиџа (bulgurcu), бурџиџа (börekçi), верџиџа (verici), гаџиџа (gaydacı), демирџиџа (demirci), дерџиџа (değirmenci), доџиџа (doğancı), доџиџа (doğramacı), дубџиџа (dubacı), гемиџиџа (gemici), Јџиџа (yazıcı), јорџиџа (yorgancı), кавџиџа (kavacı), кавџиџа (kahveci), каџиџа (kazancı), калаџиџа (kalaycı), калаџиџа (kalpakçı), каџиџа (kalyoncu), канџиџа (kantarcı), катарџиџа (katırcı), катџиџа (katrancı), каџиџа (kaftancı), кераџиџа (kiremitçi), кираџиџа (kiracı), кџиџа (kürkçü), колџиџа (kolcu), куџиџа (kuymacı), кунџиџа (kunduracı), лаџиџа (lâfçı), макџиџа (makinesi), макаџиџа (makası), меџиџа (meyhanesi), мумџиџа (mumcu), ниџиџа (nişancı), јорџиџа (yorgancı), пазџиџа (pazarıcı), паџиџа (paçacı), паџиџа (pabuççu), пачџиџа (paçacı), пешџиџа (peştemalçı), поџиџа (poğaçacı), раџиџа (rakıcı), салџиџа (salcı), самџиџа (semerci), сапџиџа (sabuncu), силиџиџа (silici), симџиџа (simitçi), солџиџа

(solcu), зурлаџија (zurnacı), тавчија (tavcı), телеграфчија (telgrafçı), тенекеџија (tenekeci), топчија (topçu), tütüncü (тутунџија), туфекчија (tüfekçi), кумурџија (kömürçü), ујунџија (oyuncu), фурниџија (firinci), чаракџија (çarıkçı), чифчија (çiftçi), чорбаџија (çorbacı), цеваџија (cevahirci), шеќерџија (şekerci).

Во македонските презимиња преку следните примери се забележува осамостојување на суфиксот -џи/-чи од турските лексички заемки со негово додавање на зборови во македонскиот јазик: бањ(а)џи, валтирџи, вампирџи, варџи, гае(та)џи, големџи, картаџи, кутурџи, лулеџи(ја), масларџи, менкаџи(ја), пантаџи, папукџи, попџи, рабушџи, тапанџи, тарунџи, топанџи, топкаџи.

Во македонските презимиња преку следните примери се забележува осамостојување на суфиксот -џи/-чи од турските лексички заемки со негово додавање на турцизми во македонскиот јазик: алтанџи, аспарџи, астарџи, бавчанџи, батанџи, ваперџи, гајтанџи, далакџи, даланџи, дебарџи, дервенџи, дерманџи, дивџи, димиџи, домовџи, зарапџи, јајдаџи, кајнакџи, каланџи, калемџи, кањунџи, каранџи, карџи, келмџи, курумџи, мандаџи, мутавџија, пакетџи, папурџи, пиперџи, салтаџи, Стамболџи, талимџи, хамалџи, чешмаџи, шарланџи.

Бидејќи презимето е непроменлива категорија, македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -џи/-чи во себе ќе ја овозможат препознатливоста на овој суфикс и ќе дадат свој придонес за неговиот опстанок во македонскиот јазик.

СКРАТЕНИЦИ

анал. суф. = суфикс додаден по пат на аналогија

гл. прид. = глаголска придавка

им. = именка

л.и. = лично име

прек. = прекар

суф. = суфикс

тур. = турски

ЛИТЕРАТУРА

Ахмед, Октај. (2008). *Вовед во морфологија на турскиот јазик*. Скопје: УКИМ, Филолошки факултет.

Велева, Славица. (2006). *Тенденции во зборообразувањето во македонскиот јазик*. Скопје.

Ergin, Muharrem. (1985). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

Иванова, Олга; Коробар, Белчева Марија; Митков, Маринко; Стаматоски, Трајко. (1994). *Речник на презимињата кај Македонците*. Том II. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Коробар, Белчева Марија; Митков, Маринко; Стаматоски, Трајко. (1994). *Речник на презимињата кај Македонците*. Том I. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Конески, Кирил. (1995). *Зборообразувањето во современиот македонски јазик*. Скопје: Бона.

Леонтиќ, Марија. (2009). *Турските суфикси во македонскиот јазик со паралели од македонската патронимија и топонимија* (необјавена докторска дисертација). Скопје: Универзитет „Свети Кирил и Методиј“, Филолошки факултет „Блаже Конески“.

Leontik, Mariya. (2014). *Temel Türkçe Dil Bilgisi*. Skopje.

Настева, Јашар Оливера. (2001). *Турските лексички елементи во македонскиот јазик*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.

Twelfth International Scientific Conference
KNOWLEDGE WITHOUT BORDERS
31.3-2.4.2017, Vrnjacka Banja, Serbia

THE TURKISH SUFFIX -ци/-чи /-CI/ (-ci, -ci, -cu, -cū, -çi, -çi, -çu, -çü)
IN MACEDONIAN SURNAMES

Marija Leontik, Ph.D

Goce Delcev University-Stip, Republic of Macedonia marija.leontik@ugd.edu.mk

Abstract: Turkish elements have infiltrated into the Macedonian language as a result of specific historical and cultural processes. Turkish elements have infiltrated in Macedonian surnames too. Personal surnames are a very important part of our identity and they had developed over a long period in the past. This study focusses on the Macedonian surnames that include the Turkish suffix -ци/-чи.

Keywords: surnames, Turkish suffix -ци/-чи /-CI/.

ТУРСКИОТ СУФИКС -ци/-чи /-CI/ (-ci, -ci, -cu, -cū, -çi, -çi, -çu, -çü)
ВО МАКЕДОНСКИТЕ ПРЕЗИМИЊА

Марија Леонтиќ

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, Република Македонија, marija.leontik@ugd.edu.mk

Апстракт: Турските елементи се инфилтрирале во македонскиот јазик како резултат на специфични историски и културни процеси. Турските елементи се инфилтрирале и во македонските презимиња. Оваа студија ги опфаќа македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ци/-чи. Презимињата се многу важен дел од нашата идентификација и тие се развивале долго време во минатото.

Клучни зборови: македонски презимиња, турскиот суфикс -ци/-чи /-CI/.

1. ВОВЕД

Презимињата кај Македонците се јавуваат со презименски суфикс во 19 в., а во 20 в. по Втората светска војна со закон се стандардизираат. Во минатото, покрај личното име, се користеле дополнителни определби што означуваат име на татко, име на сопруг, прекар, занимање, сталешки статус, место на потекло или на живеење, етничка припадност и сл. Со текот на времето овие определби добиле презименски суфикс и преминале во презиме. Денес во основата на македонските презимиња има лично име (пр. Стојановски < л.и. Стојан) или прекар (Анциев < прек. Анци/-ја). Голем дел од прекарите содржат турски елементи меѓу кои и турскиот суфикс -ци/-чи /-CI/.

Суфиксот -ци/-чи /-CI/ е стар турски суфикс што и во минатото и денес во турскиот јазик покажува голема продуктивност при градење на именки. Овој суфикс во турскиот јазик главно означува лице што се занимава со нешто или лице кое се карактеризира со нешто.

На почетокот, во отсуство на нормиран македонски јазик, турскиот суфикс -ци/-чи во македонскиот јазик и во македонските презимиња навлегувал со изворните варијанти стихично и спонтано заедно со турските лексички заемки и се перцепирани како една целина (пр. кираци, сапунци). Но како овие лексеми станувале омилени и си го утврдувале своето место во лексичкиот фонд на македонскиот јазик, така доживувале и своја адаптација. Изворните варијанти -ци/-чи во македонскиот јазик се адаптирале со поврзување со адаптативскиот суфикс -ја при што се создале хибридни полиморфемни суфикси -чија/-чија.

Суфиксот -ци/-чи во македонскиот јазик исто така означува пред сè лице кое е вршител на дејство (пр. гајлација, килимџија) и лице со изразени карактеристики (пр. белација, готованџија). Овие лексички заемки со своите разновидни форми и значења влијаеле на осамостојувањето на турскиот суфикс -ци/-чи.

Патот на осамостојувањето на суфиксот -ци/-чи од лексичките заемки, не бил ниту лесен ниту едноставен, но по осамостојувањето почнал да се додава на зборови во македонскиот јазик што се од изворно потекло (пр. водоводџија, ловџија, готованџија) и на зборови од интернационално потекло (компјутерија, моторија).

Осамостојувањето на суфиксот -ци/-чи се забележува и со негово додавање на зборови од турско потекло по пат на аналогија (пр. алтанџија, ашикџија, зиџанија, калемџија, кафеџија, мариџетџија).

Присуството на лексемите со суфиксот -ци/-чи во македонскиот јазик по спонтан пат се одразиле и нашле свое место во македонските презимиња (пр. Алвациев, Бавчанџински, Бозаџиски, Гајлаџиева,